

RANĚ STŘEDOVĚKÉ OPEVNĚNÍ NA HRADČANECH V PRAZE

Nové poznatky na základě výzkumů z let 2011 a 2013

GABRIELA BLAŽKOVÁ — JOSEF MATIÁŠEK — RADKA KOZÁKOVÁ — PETR KOČÁR

Príspevok sa zabyva nazlom pozůstatku opevnění – prıkopu a torza elnı kamenné zdi na Hradčanském náměstí v Praze 1-Hradčanech. Jedná se o prvnı jasný doklad existence opevnění západně od dnešního Pražského hradu. V textu je podrobne popsána archeologická nálezová situace s interpretačními závěry o předpokládaném způsobu zanášení a záníku prıkopu. Následuje vyhodnocení pylove a makrozbytkove analýzy výplně prıkopu. Výsledky obou analýz jsou spolene shrnuty. Ve druhé polovině prıspevku je věnována pozornost přehledu dosavadního poznání predromanskeho fortifikačního systému praskeho levobrezı, prıemz je kladen duraz na doposud ne-publikovane nalezove situace z Hradan. V zaverene diskuzi je poukazano na problematiku vzajemneho vztahu Praskeho hradu, Male Strany a Hradan.

EARLY MEDIEVAL FORTIFICATION AT HRADANY IN PRAGUE. NEW INFORMATION FROM THE EXCAVATION IN 2011 AND 2013

This article concerns discovery of fortification remains – a ditch and a fragment of a front stone wall at Hradanske square in Prague 1-Hradany. This is the first clear evidence of the fortification existence to the west from today's Prague castle. Archaeological excavations are described in detail with interpretations concerning the infilling and deterioration of the ditch. Pollen and macroremains analysis of the ditch fill are included with their results summarized together. The second part of the article is an overview of current knowledge of the pre-Romanesque fortification of the Prague left bank with highlighting unpublished data from Hradany. The final discussion points at problems of interrelation between the Prague castle, Mala Strana and Hradany.

Klıcova slova – Praha – rany stredoveke – opevnenı – prıkop – pylova analyza – makrozbytkova analyza

Key words – Prague-Hradany – Early Middle Age – fortification – ditch – pollen analysis – macroremains analysis

Uvod

Informaı k rane stredovekemu opevnenı praskeho levobrezı v poslednıch letech stale prıbyva. Stava se pomalu pravidlem, že prı zachrannem archeologickem vyzkumu v arealu Male Strany byvajı zachyceny relikty fortifikanıch systémů z nejstarších fází osidlenı. Neustále se zahutujı sı odhalený torz opevnění umožňuje tvorbu a nasledne zpřesňování podoby prıbehu fortifikačních linií a vytvarenı hypotéz o vzájemném vztahu Malé Strany, Hradan a Pražského hradu. Naše pozornost se soustředí především na výsledky zachranneho a badatelského archeologického výzkumu, který proběhl v jıznı asti Hradčanského náměstí.

Popis a stručná archeologická charakteristika lokality

Hradčanské náměstí se nalézá v levobřežní asti Prahy na katastralnımı uzemı Praha 1-Hradčany (ppč. 729), které je součastí Pražské plošiny na jihovychodnımı okraji Hostivicke tabule. Skalní podklad tvorı staropaleozoicke horniny, respektive velmi odolné křemence, droby a pískovce, které se strıdajı s vrstvami brıdlıc. Jedná se o tzv. letenské souvrství ordoviku (BALATKA 2001, 15–16). Formování hradčanského hrbetu probíhalo v období třetihor a tvrtohor. Na současném georeliéfu se kromě výrazného zásahu Vltavy podílela na jıznı straně ostrohu dnes zaniklá vodoteč s prıtoky, označovaná jako Malostranský potok (ZAVREL 2001, 9), a na severu vodoteč Brusnice utvarejıcı rokli Jeleního prıkopu. S ohledem na znalosti z prostoru Pražského hradu lze konstatovat, že v dobe osidlování byla východní ást hradčanského ostrohu členěna dnes jız nepozorovatelnými prınymı zarezy.¹ Zkoumaný prostor se nalézá na prırozenem jıznımı svahu hradčanského ostrohu spadajıcımı do malostranské kotliny. Vlastní hradansky ostroh se na východě v areálu Pražského hradu zužuje a prudce klesá. Zapadnımı směrem na uzemı Hradan ostroh stoupá a rozsıruje se. Prırozeny povrch byl původně pokryt kvartérními svahovými sedimenty, které tvorı ulehlé a nepropustne jılovokamenite zeminy uložené na vrchu skalního hrebene v tenké vrstvě, jejichž mocnost se zvyšuje v nızsıch partiích svahů. Na severnımı svahu dosahuje mocnost kvartérních sedimentů až 6 m.

Hradčanské náměstí nebylo v novodobych dejınıch vystavěno vyrazne stavební aktivıte. Kromě zachranneho archeologického výzkumu v centralnı asti v roce 1944 (FROLÍK 1988) zde neproběhly zadne rozsahlesı plosne odkryvy, ale pouze dokumentace liniovych výkopů inzenyrskych

¹ Situace na III. nadvorı ví z MARIKOVA KUBKOVÁ/HERICOVA 2009, 59–62.